

Pracovně lékařská péče v podnicích

Zaměstnavatel je povinen zajistit pro všechny zaměstnance závodní preventivní péči, kterou by měl vykonávat pracovní lékař. Pracovní lékař musí být schopen na pracovišti:

- pomoci zaměstnavateli při analýze pracovních rizik
- pomoci zaměstnavateli s řešením nemocnosti v podniku a podpory zdraví pracovníků
- provádění periodických lékařských prohlídek (s přihlédnutím k výsledkům hodnocení rizik)
- konzultace problémů související se zdravím při práci

Prohlídky pracovišť

Pracovní lékař je povinen vykonat prohlídku pracoviště (dohlídku pracoviště) nejméně jednou ročně a to doložit – nejlépe protokolem o prohlídce pracoviště. Součástí prohlídky je nejen pracoviště (např. továrna), ale i všechna zařízení, která zaměstnavatel pro své zaměstnance poskytuje (závodní jídelna, ubytovna, odpočinkové prostory zaměstnanců). Podstatou prohlídky pracoviště je dohled nad pracovními podmínkami a pracovními zvyklostmi, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců.

⚠ Zaměstnavatel je povinen umožnit smluvnímu pracovnímu lékaři vstup na všechna jím zřizovaná pracoviště a prostory pro zaměstnance a to ještě před tím, než lékař započne se zdravotními prohlídkami zaměstnanců. Současně musí zaměstnavatel lékaři poskytnout informace o evidenci rizikových prací, zásobování pitnou vodou, výsledcích jednotlivých měření koncentrací látek, charakteru práce, technologie, materiálu...

Protokol o prohlídce pracoviště

Vypracováním protokolu lékař prokazatelným způsobem doloží, že provedl prohlídku pracoviště. Součástí je:

- identifikace nebezpečí,
- hodnocení rizik možného ohrožení na zdraví zaměstnanců,
- zhodnotit zdravotní náročnost práce.

Musí obsahovat stanovení míry zátěže:

- biologickými faktory (fyzická a psychická zátěž, zraková zátěž, práce s biologickými činiteli),
- chemickými faktory (chemické látky),
- fyzikálními faktory (hluk, vibrace, prach, neionizující záření..).

Výstupy z prohlídky pracoviště

Na základě prohlídky pracoviště musí být pracovní lékař schopen:

- posoudit důsledky vlivu práce na zaměstnance i při změně pracovních postupů
- navrhnout zaměstnavateli opatření nebo zhodnotit výsledky navržených
- poskytnout poradenství a konzultace zaměstnavateli i zaměstnancům...

Teprve po prohlídce pracoviště by měly následovat pracovnělékařské prohlídky zaměstnanců.

Poradenská a konzultační činnost

Pracovní lékař by měl být schopen poskytnout poradenství a konzultace **zaměstnavateli i zaměstnancům** podniku. Pro pracovního lékaře jsou zde důležité znalosti získané během pravidelných prohlídek pracovišť a zdravotních prohlídek zaměstnanců (obojí jím vykonané).

Oblasti zájmu

- problematika fyziologie práce, psychologie práce, ergonomie, režimu práce a odpočinku, stanovení výkonových norem a v psychosociální a socioekonomické problematice
- projektování, výstavba a rekonstrukce pracovišť a dalších podnikových zařízení
- zavádění nových technologií, látek a postupů, z hlediska jejich vlivu na životní a pracovní prostředí
- úpravy pracovních míst, včetně míst pro zaměstnance se změněnou pracovní schopností
- výběr technických, technologických a organizačních opatření proti nepříznivým účinkům na zdraví
- návrh opatření k nápravě v případě zjištění závad, které mohou vést k poškození zdraví

Podpora zdraví

Jedná se o úsilí zaměstnavatele, ale i jeho zaměstnanců (a tím celé pracovní společnosti) nejen o předcházení nemocí, ale především o zlepšení fyzického i duševního zdraví a pracovní pohody (zaměstnanců i zaměstnavatele). Je založena na pochopení významu, změně postojů a dobrovolné změně chování. Součástí může být i podpora

zdraví rodin zaměstnanců.

Jako kýžený vedlejší produkt tohoto úsilí se zaměstnavateli nabízí:

- **zvýšení produktivity práce**
- snížení absencí
- zvýšení pracovní morálky
- redukce stresu
- zlepšení kvality života zaměstnanců
- optimalizace správné výrobní praxe

Způsoby podpory zdraví

Existuje několik obecně platných zásad, jak podnik může pozitivně ovlivnit zdraví svých zaměstnanců. Všechna taková opatření by ale měl konzultovat se závodním lékařem. V praxi jde o prevenci a kontrolu obezity, nádorových, kardiovaskulárních a metabolických onemocnění.

1. **Tělesný pohyb** – vhodný tělesný pohyb může kompenzovat jednostrannou pracovní zátěž. Podnik může vybudovat tělocvičnu nebo posilovnu pro zaměstnance, nebo jim poskytnout poukázky na plavání či jiné sporty. Dále může podporovat místní sportovní akce, vytvořit vlastní sportovní oddíl.
2. **Zlepšit kvalitu stravování** – ideálním nástrojem se jeví být závodní jídelna podniku. Nabízet sortiment potravin s nižším obsahem tuku a sacharidů, zvýšit příjem zeleniny a ovoce, omezit slazené limonády. Další možností je taky ovlivnit sortiment potravin nabízených zaměstnancům v bufetu nebo prodejně potravin v areálu podniku.
3. **Pěstovat dobré psychosociální klima na pracovišti** – základ pro spokojenost zaměstnanců. Přítomnost stresu na pracovišti může být způsobena i chybným zařazením zaměstnance, který nezvládá úkoly mu svěřené, nebo naopak když zaměstnanec nemůže své schopnosti plně rozvinout. Obecně platí, že se zvyšujícími se nároky na práci stoupá i stres. Situaci často vyřeší spolupráce s psychologem. Součástí je i prevence závislostí (kouření cigaret, alkoholismus) a péče o příjemný vzhled pracovního prostředí.

Je nutné, aby taková opatření nebyla vykonávána jednotlivě, vytrženě z kontextu, jinak ztratí smysl. Podpora zdraví v podniku znamená souhrn systematických opatření, která zahrnují nejlépe všechny výše uvedené položky. Nezbytně nutná je podpora vedení podniku (jít příkladem) a podpora závodního lékaře.

Trocha historie

Za průkopníka v této oblasti je považován **Tomáš Baťa**, který ve svých podnicích rozvíjel komplexní péči o zaměstnance. Kromě zajištění kvalitního bydlení v blízkosti práce a závodní zdravotní péče taky rozvíjel mimopracovní činnosti a vzdělání zaměstnanců i jejich rodin.

Odkazy

Související články

- Rizika při práci
- Zdravotní způsobilost

Externí odkazy

- Podpora zdraví na pracovišti, SZÚ (<http://www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/podpora-zdravi-na-pracovisti>)
- Soutěž Podnik podporující zdraví (<http://www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/soutez-podnik-podporujici-zdravi-1>)

Zdroj

- TUČEK, Milan: *Zdravotní způsobilost k práci, nutné předpoklady a rizika posuzování*. Přednáška pro 5. ročník 1. LF UK (hygiena a epidemiologie, všeobecné lékařství), 29.3.2011, dostupné z [1] (http://hygold.lf1.cuni.cz/mat/Tucek_Posuzovani_zdravotni_zpusobilosti_k_praci.pdf)

Použitá literatura

- SLÍVA, Jiří. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v malých a středních podnicích : příručka pro zaměstnavatele*. 2. vydání. Praha : Tigis, 2004. ISBN 8070712481.
- TUČEK, Milan, Miroslav CIKRT a Daniela PELCLOVÁ. *Pracovní lékařství pro praxi : Příručka s doporučenými standardy*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2005. 328 s. ISBN 80-247-0927-9.